
DIGITAL VIGILANTISM: ANVÄNDARLEDD ÖVERVAKNING AV SMARTA STÄDER?

Text: Daniel Trottier

Medan de flesta debatter rörande smarta städer fokuserar på fast infrastruktur, så är det nödvändigt att också beakta hur medborgarna agerar "smart medborgarskap" i dessa miljöer. Utrustade med mobila enheter och plattformar för sociala media, så kan de göra sina medmänniskor synliga, och använda den här synligheten som ett slags vapen. Digital Vigilantism (DV) är en process i vilken individer som tar kollektiv anstöt av andra medborgares aktiviteter svarar med samordnad vedergällning på digitala medier. De anstötliga handlingarna varierar från lindriga övertramp av sociala etikettsregler till terroristhandlingar och deltagande i upplopp. De anstötliga handlingarna är inte avsedda som provokationer i de sammanhang där vigilantismen sker. Därför är offren för vigilantismen till en början omedvetna om den konflikt de har blivit indragna i.

Vigilantismen inkluderar, men är inte begränsad till, en "namnge och skämma ut"-typ av synlighet. Detta innebär vanligtvis att man offentliggör den utpekade individens personuppgifter genom att publicera dem på en offentlig internetsida (denna praxis kallas också "doxing"), inklusive mycket känsliga detaljer såsom målets adress och anställningsinformation, så väl som finansiell och medicinsk information. Detta görs med syfte både att uppnå konventionell rättvisa genom polis och längs andra rättsliga kanaler, och okonventionell rättvisa såsom trakasserier på nätet och konfrontationer ansikte mot ansikte. Den synlighet som skapas genom DV är oönskad (måltavlan är normalt inte ute efter publicitet), intensiv (innehåll såsom blogginlägg, foton och videobevis kan spridas till hundratusentals eller rent av miljontals användare på några dagar) och varaktig (vigilantkampanjen kan bli det första som dyker upp när någon söker på individens namn, och kan bli en kulturell referens i sin egen rätt).

Bland de mer framträdande fallen av DV kan vi notera förföljelsen av en kvinna i Seoul efter att hon vägrade att plocka upp sin hunds avföring på en tunnelbana (Solove 2007), och kampanjen för att identifiera och skämma ut misstänkta upploppsmakare i Vancouver efter en ishockeymatch (Schneider och Trottier 2013). Användarledda meto-

der som DV kommer tveklöst att forma medborgarnas erfarenheter i smarta städer. DV är en produkt av plattformar för digitala medier i kombination med de kulturella värderingar och praktiker som ansluter sig till dem. Men det är också en förkroppsligad och våldsam intervention som både överlappar och tävlar med försök att styra och övervaka smarta städer. DV befinner sig inte bara i skärningspunkten mellan flera vetenskapliga discipliner, utan den tvingar också fram en omprövning av många av nyckelbegreppen i var och en av dessa discipliner.

Digital mediakultur

DV har nytta av de möjligheter digitala medier erbjuder, såsom möjligheten att med minimala organisatoriska resurser samordna verksamheten, i syfte att övervaka och ingripa i andras liv. Sociala medieplattformar ger medborgarna möjligheter att diskutera en utpekad person, publicera dennes personuppgifter och uppmana till åtgärder. Dessutom ger mobila enheter såsom smarta mobiltelefoner möjligheter att i realtid spela in anstötliga handlingar och överföra dem till andra medborgare. DV förekommer i ett sammanhang där medborgarna börjar förstå förhållandet mellan aktivitet på nätet och konsekvenser utanför nätet.

Medan den "tidiga webben" karaktäriserades av en upplevd skillnad mellan online och offline, så har uppkomsten av sociala, geografiskt lokaliserade och allestädes närvarande medier lett till en upplösning av denna barriär, i sådan utsträckning att aktivitet i digitala medier kan få bestående verkningar i både lokala och globala sammanhang (Wellman 2002). Således kan DV-deltagare vara omedvetna om den sociala skada deras handlingar leder till. Det är också viktigt att notera att DV lika mycket är en kommunikativ och medierad handling som en kollektiv social handling: klickar, "gillanden" och "delningar" kulminerar i en samordnad massföljelse av en utpekad medborgare.

Den nyare webben sammankopplar tidigare åtskilda delar av användarnas liv. Den här sammankopplingen är ännu mer genomgripande genom tillväxten av den mobila webben. Genom att ansluta till internet på mobila enheter kan användare bidra med innehåll till sociala medier i stort sett var som helst. En användare kan ta en bild med sin telefon och omedelbart ladda upp fotot till ett socialt nätverk. Denna smidighet innebär att delandet kan föregå eftertanken. **Jen-**

ny Davis beskriver (i "Architecture of the personal interactive homepage: constructing the self through Myspace", 2010) en tidsbuffert mellan reflektion och presentation på sociala medier. Även om användare kan välja att tänka innan de delar, så styrs denna eftertanke sannolikt av sammanhanget, med en viss publik i åtanke. Det faktum att denna föreställda publik kanske inte är hela publiken väcker tanken att medielogiken för användning av sociala medier förstärker konsekvenserna av DV.

Medan den tidiga webben förstods i termer av anonymitet, frihet från begränsningar och från diskriminering, så har detta fått ge vika för en mediekultur med slagsida mot brännmärkning på nätet (Trottier 2013) och komprometterande av personers anseenden (Solove 2007). Det som återstår att undersöka är motiven och upplevelserna hos dem som ägnar sig åt denna crowdsourcade övervakning av urbana utrymmen.

Våld, makt och politik

Vigilantism uppfattas typiskt som ett slags "privat våld" ("private violence", Culberson 1990) där medborgare vill legitimeras sitt eget våld som en form av straffrättslig rättsskipning. Medan staten sägs ha monopol på våldshandlingar, så fränkänner medborgarna staten detta monopol genom vigitantism i försöket att rättfärdiga sina egna våldshandlingar. När det gäller digitala medier så presenteras legitimeringen uttryckligen i form av text, foto och video. Konventionell vigitantism förstods också i termer av ett enda territorium, och den hölls inom sina gränser. Detta kan ses i användningen av nationalistisk och främlingsfientlig retorik (såsom hos Ku Klux Klan, antagligen den mest framträdande vigitantgruppen). Men ihopkopplingen av digitala medier med vigitantism komplicerar relationen till någon enskild geografisk plats. Även om mycket tyder på att DV upprätthåller nationalistiska stämningar, så är deltagarna inte på något sätt begränsade till stadsgränser. Ändå gjorde motreaktionen mot upploppen i Vancouver 2011 en klar skillnad mellan ett lokalt "oss" och ett utomstående "dem", som var tydligt i namngivandet och utskämmandet av låginkomst- och rasifierade gemenskaper som symboliskt nekades medborgarskap (Schneider and Trottier 2013). På grund av detta måste förhållandet mellan vigitantism, medborgarskap och nationalism omprövas i den digitala tidsåldern.

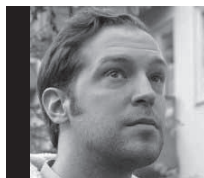
Vigilantism är också påtaglig som ett slags kulturell kommentar, där medborgarvåld är avsett att uttrycka en form av krav. Som nämnts ovan, så speglar den ofta en sorts oss/dem-identitetsskapande, baserat på en utpekad fiende. Samtidigt speglar den också andra fördömanden av det samtida samhället. Exempelvis så uppstod *Guardian Angels* i USA som en följd av den avsky mordet på **Catherine "Kitty" Genovese** 1964 väckte. Underförstådd (men också explicit) kritik mot och avvisande av hur (smarta) stadsrum administreras är kulturellt inbakad i vigitantismen. Vad som återstår att undersöka är hur kommunstyrelser tillsammans med andra engagerade organisationer borde svara på de former av DV som håller på att uppstå.

ORDET: Smarta städer

Smarta städer refererar till mängd olika initiativ för att göra urbana rum mer effektiva genom att använda digital teknologi på infrastrukturnivå. Dessa initiativ sker med det uttalade syftet att förbättra användarnas/medborgarnas upplevelser samt för att underlätta styrningen för institutioner.

Referenser:

- Schneider, Christopher, och Daniel Trottier (2013). "Social Media and the 2011 Vancouver Riot" *Studies in Symbolic Interaction* 40: 335-362.
- Solove, Daniel (2007) *The future of reputation: Gossip, rumor, and privacy on the Internet*.
- Trottier, Daniel (2013) *Identity problems in the Facebook Era*.
- Wellman, Barry (2002) "Little Boxes, Glocalization, and Networked Individualism" i *Digital Cities II* (red. Makoto Tanabe, Peter van den Besselaar, och Toru Ishida, 11-25).

Daniel Trottier är lektor vid Department of Media and Communication vid Erasmus University Rotterdam, samt författare till boken *Social Media as Surveillance* (Ashgate 2012)